

Asia: Neittävänvaara-Honkalankankaan (Siikalatva, Vaala) tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirron ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma) (POPELY/1262/2023)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Enersense Wind Oy (ent. Megatuuli Oy) ja Valorem Energies Finland Oy suunnittelevat 42 voimalan tuulivoimapuiston rakentamista Oulujärven länsipuolelle. Voimaloista 24 sijoittuisi Siikalatvan ja 18 Vaalan kunnan alueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m ja hankealueen kokonaispinta-ala on n. 9600 ha (Neittävänvaara 6100 ha ja Honkalankangas 3500 ha). Sähkö suunnitellaan siirrettäväksi n. 21 km etäisyydellä sijaitsevalle Nuojunkankaan sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan. Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealueelle on toteutettu maastokaudella 2022 muuttolintuseurannat ja kanalintujen soidinpaikkakartoitukset. Pesimälinnustoa on kartoitettu pistelaskennoin ja potentiaalisesti arvokkaiden lintualueiden kartoituksin 5 maastopäivänä vuonna 2022 ja kolmena päivänä maastokaudella 2023.

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Huomioiden hankealueen laajuuden pesimälinnustokartoitus vaikuttaa suppealta. Pistelaskennan sijaan Luke näkee, että tällaisella rajatulla alueella, jolta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollinen vaihtoehto olisi koko alueen kattava kartoituslaskenta. Tämän menetelmän tavoitteena on kartoittaa alueen kaikki linnut. Luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta.

Metsäpeuran osalta Luke kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin, joihin tulee myös YVA-selvityksessä kiinnittää huomiota.

Hankealueen viereiset Natura-alueet Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet (metsäpeura suojeluperusteena) ja niiden lähimetsät ovat Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurakannan tärkeimpiä vasomis- ja laidunnusalueita osana muuta Pohjois-Pohjanmaan Natura-verkostoa. Näiltä alueilta on pantapeura-aineistoa.

Samalla hankealue on osana metsäpeuran vaellusreittiä, jota pitkin pohjoisempana asuvat metsäpeurat vaeltavat.

Yhdessä viereisen Metsälamminkankaan tuulivoima-alueen (toiminnassa) kanssa tässä tarkasteltava hankealue muodostaa yhtenäisen häiriöalueen, joka kattaa koko kyseisen Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura-alueen (ks. suojaetäisyydet: Tolvanen ym. 2023).

Luke huomauttaa, että YVA-selvityksessä on käytettävä hyväksi myös Pohjois-Pohjanmaan liiton uutta Natura-selvitystä.

Luonnonvarakeskus tukee metsäpeuraselvityksiä oheisilla aineistoilla:

1. Metsäpeuran vasanhoitojakson elinympäristömalli:

<https://doi.org/10.23729/2a696617-76ba-461c-bb08-4f15bb84b185>

2. GPS-pannoilla merkittyjen metsäpeurojen paikkatietoaineistot (5x5 km ruuduittain) kesällä, keskitalvella ja vaellusten (syksy-kevät) aikaan Suomenselän populaatiossa löytyvät avoimena osoitteesta:

<https://opendata.luke.fi/dataset/doi-10-23729-507b9134-bde5-4212-8bf1-8759e44920b0>.

3. Samalla resoluutiolla myös täältä:

<https://laji.fi/observation/statistics?collectionId=HR.4852>

4. Tarkempi, 1 x 1 km:n aineisto on saatavilla laji.fi -palvelussa olevan

viranomaisportaalin kautta tekemällä tietopyyntö heille: <https://laji.fi/about/4306>

Luke huomauttaa myös, että lumijälkilaskennat hankealueella eivät sovellu metsäpeuralle, koska ne vaeltavat talveksi Etelä-Pohjanmaalle.

Luke huomauttaa, että mm. susi kuuluu Luontodirektiivin IV-liitteen lajeihin, joiden häiritseminen erityisesti lisääntymisaikana on kielletty. Ohjelman kohdassa 5.10.4 käy kuitenkin ilmi, että tutkimusmenetelmänä on käytetty todennäköisesti kesäisin eli lisääntymisaikana kiellettyä menetelmää (helikopterilaskenta), johon pitää olla Riistakeskuksen häirintälupa. Luken tietojen mukaan tähän ei ole hankittu lupia. Mikäli lupaa ei ole, aineistoa ei tule käyttää arvioinnin pohjana.

Samassa yllä mainitussa kappaleessa viitataan myös Luken tekemiin lentolaskentoihin. Luke ei käytä talvisin toteutettavaa lentolaskenta-menetelmää metsäpeuralle kesäisin, sillä menetelmä ei sovellu tehtäväksi kesällä. Eläimiä ei näe kesällä kunnolla ja niiden esiintymisestä ei tällöin saa oikeaa kuvaa. Lisäksi Luke huomauttaa, että ohjelmassa kuvassa (Kuva 39) esitetty lentoreitistö on tähän tarkoitukseen aivan liian harva ja epäsäännöllinen. Sudelle lentolaskenta ei ole sopiva menetelmä edes talvella sen piilottelevan käyttäytymisen vuoksi.

Suurpetojen osalta on syytä huomioida, että alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida ohjelmassa suunniteltujen tai toteutettujen selvitysten avulla määrittää.

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Hankealueen ympäristössä (n. 30 km säteellä) on 18 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-aluekokonaisuuksia.

Luke näkee tärkeäksi, että tämän hankkeen jatkosuunnittelussa esitetään lieventämistoimia ja arvioidaan mahdollisia yhteisvaikutuksia huolellisesti. Yhteisvaikutusten osalta ohjelmassa todetaan, että erityisesti huomiota kiinnitetään linnustovaikutuksiin. Luke näkee tärkeäksi kiinnittää yhteisvaikutusten osalta selostuksessa huomiota myös muuhun lajistoon kuten metsäpeura.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealueen viereiset Natura-alueet Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet ja niiden lähimetsät ovat Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurakannan tärkeimpiä vasomis- ja laidunnusalueita osana muuta Pohjois-Pohjanmaan Natura-verkostoa. Hankealue on osana metsäpeuran vaellusreittiä, jota pitkin pohjoisempaan asuvat metsäpeurat vaeltavat. Kanaintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidintaikaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidintaikaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanaintuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Pistelaskennan sijaan Luke näkee, että tällaisella rajatulla alueella, jolta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollinen vaihtoehto olisi koko alueen kattava kartoituslaskenta. Tämän menetelmän tavoitteena on kartoittaa alueen kaikki linnut. Hankealueella voi sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. Suurpetojen osalta on syytä huomioida, että alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida ohjelmassa suunniteltujen tai toteutettujen selvitysten avulla määrittää. Ohjelman kohdassa 5.10.4 käy ilmi, että tutkimusmenetelmänä on käytetty kesäisin eli lisääntymisaikana kiellettyä menetelmää (helikopterilaskenta), johon pitää olla Riistakeskuksen häirintälupa. Mikäli lupaa ei ole, aineistoa ei tule käyttää arvioinnin pohjana. Luke ei käytä talvisin toteutettavaa lentolaskenta-menetelmää metsäpeuralle kesäisin, sillä menetelmä ei sovellu tehtäväksi kesällä. Lisäksi ohjelmassa esitetty lentoreitistö on tähän tarkoitukseen liian harva ja epäsäännöllinen. Sudelle lentolaskenta ei ole sopiva menetelmä edes talvella sen piilottelevan käyttäytymisen vuoksi. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviereille ja lajin esiintymisalueille (esim. metsäpeura ja suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Luke näkee tärkeäksi, että tämän hankkeen jatkosuunnittelussa esitetään lieventämistoimia ja arvioidaan mahdollisia yhteisvaikutuksia huolellisesti.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 31.05.2024 klo 16:06:04.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Luonnonvarakeskus

Latokartanonkaari 9

PL 2, 00791 Helsinki

Puhelin 029 532 6000

Y-tunnus 0244629-2

Tiedoksi: